

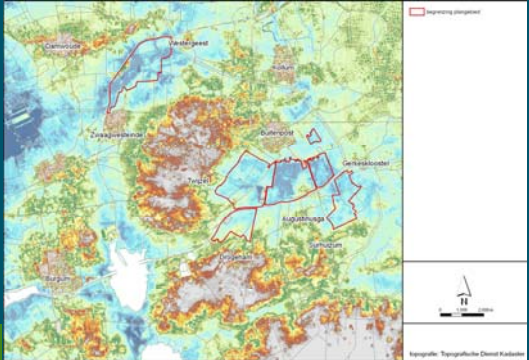

Staatsbosbeheer

De Mieden

Yolt IJzerman
gebiedontwikkeling

Wat zijn de Mieden?

Opbouw presentatie

- beheer natuur en cultuur: verschuivend perspectief in een eeuw
- keuzes en dilemma's
- de omgeving
- de vragen van de beheerder

110 jaar beheer van "natuur"

Staatsbosbeheer beheert kwart miljoen ha.
= 5% van Nederland -> grote verantwoordelijkheid

"Natuur"beheer:

- 60 jaar geleden: actief 'ontginnen'
- 30 jaar geleden: oud agrarisch beheer
- 25 jaar geleden: begrazing, natuurontwikkeling
- 15 jaar geleden: maken van 'oernatuur'
- 10 jaar geleden: verstoring, bv. van vuursteenvindplaatsen
- 5 jaar geleden: vondst spitsporen -> analyse historisch landschap

Heden: cultuurhistorie heeft plaats gekregen in doelstellingen
Beheer

Miedengebieden: pars-pro-toto

1950: maaien met zeis en éénasser op enkele ha's schraalgrasland
1970: weidevogelgebieden beheren
1980: ecohydrologische relaties basis voor natuurwaarden
1990: Natuurbeleidsplan: 'grootschalige moerasnatuur'
2000: herbezinning over rol cultuur en landschap -> ideeën over Miedenproject
2007: nationaal landschap + planvorming met maatschappelijke participatie

Vraag: hoe denken we in 2020?

Veranderend perspectief

- < 30 jaar: snippers aankopen: 'redden wat er te redden valt'
- < 10 jaar: natuurgebieden als 'strooigoed' in het landelijk gebied

Staatsbosbeheer had drie afdelingen:

- Bosbouw
- Landschapsbouw
- Natuurbehoud

Veranderend perspectief

Systeemen denken, dilemma's instandhouding en ontwikkelingen in moderne agrarische bedrijfsvoering → nieuw inzichten:

- landschapsecologie: systemen alleen op grote schaal houdbaar
- méérwaarde van grote gebieden voor natuur
- beheerbaarheid <-> kosten : voordeel van grote gebieden

Veranderend perspectief

Conclusie:

- streven naar minder, maar grote gebieden
- streven naar meer "spontane" processen
- toenemende aandacht voor cultuurhistorie
- bewustwording van waarde natuurgebieden voor cultuurhistorie, aardkunde, (b.v. ongestoorde bodems), landschap

Vraag:

Wat doen we met de vele 1000-den ha. kleine natuurgebieden en landschapselementen?

Cultuurhistorie

Intensiteit en kosten van cultuurhistorie versus die van natuurbeheer:

- onderzoek naar waarden cultuurhistorie
- geïntegreerde planvorming en inrichting cultuurhistorie
- beheer cultuurhistorie:
→ verschillende beleidsverantwoordelijkheden!

Cultuurhistorie

Onderzoek en inrichting lukt nog wel, beheer is probleem:

- moderne beheersmethoden → slijtage en vervlakking ("cultuurnatuur" én cultuur)
- doel- en budgetsystematiek vanuit LNV: alleen natuur! Voorziet niet in cultuurhistorie en aardkunde (OCW!)
- kosten zullen oplopen
- zonder middelen geen instandhouding

Vraag: welke oplossingen voor dit dilemma?

Keuzes

Wat is cultuurhistorie? Alleen 'kleinschalige' landschappen?
→ Definitie!

- aardkunde, landschap, cultuurhistorie bij beheerders inmiddels expliciet gewaardeerd
- keuzesystematiek nog niet ontwikkeld
- geïntegreerd denken → integraal plan, combinaties
- sommige natuurgebieden per definitie cultuurhistorie (heide, weidevogels)

Vraag: Welke vuistregels kunnen we als terreinbeheerder gebruiken?

Betrokkenheid omgeving

- terreinbeheerders zijn net landgoedeigenaren: privaatrechtelijke autonomie, zelf kiezen/beslissen
- bij overheden zijn nu kaders ontwikkeld, waar beheerders eerst zelf kozen
- ontwikkelingen in de maatschappij weerslag op opstelling terreinbeheerders
- participatieprocessen hebben lange geschiedenis: Terschelling: in 30 jaar van strikt intern tot actief participierend

Betrokkenheid omgeving

- 'koudwatervrees' voor veronderstelde nadelen blijken meestal ongegrond
- positief: groter draagvlak en gebruik lokale kennis
- cultuurhistorie sluit goed aan bij de perceptie: een gebied gaat 'leven'
- zonder randvoorwaarden kiest iedereen voor de natuurbeelden van zijn jeugd!
- goed proces: randvoorwaarden helder definiëren en communiceren
- participatie is geen panacee

Vraag: op welke wijze participeren we in de toekomst?

Vragen van de beheerder

- Hoe kunnen we in onze rol als natuurbeheerder verantwoorde keuzes maken binnen een perspectief dat zal blijven veranderen?
- Hoe passen we principes uit de monumentenzorg toe in het natuurbeheer?

 staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer

Nu... en in de toekomst!